

**W sklepie jubilerskim. Uśmiech i życzliwość
na co dzień czy od święta?
У ювелира. Улыбка и вежливость на каждый
день или на торжественный случай?**

Magdalena Maria
Wolewińska

Scenariusz interdyscyplinarnego projektu edukacyjnego do języka rosyjskiego dla I etapu edukacyjnego (klasy I–III szkoły podstawowej)

opracowany w ramach projektu:

„Tworzenie zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Redakcja merytoryczna: Beata Luc
Redakcja językowa i korekta: Eduexpert sp. z o.o.
Projekt graficzny i projekt okładki: Eduexpert sp. z o.o.
Redakcja techniczna i skład: Eduexpert sp. z o.o.

Weryfikacja i odbiór niniejszej publikacji: Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie

w ramach projektu: *Weryfikacja i odbiór zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy*

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl

1. Temat projektu

W sklepie jubilerskim. Uśmiech i życzliwość na co dzień czy od święta? У ювелира. Улыбка и вежливость на каждый день или на торжественный случай?

2. Osoby prowadzące projekt

2.1. Koordynator: nauczyciel języka rosyjskiego

2.2. Pozostali: nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej (wychowawca klasy), nauczyciel informatyki

3. Ramy czasowe

Projekt jest przewidziany do realizacji w II okresie, na przełomie lutego i marca. Zakończy się 26 maja. Przybliżony czas realizacji projektu to 13 godzin lekcyjnych.

4. Cele projektu

4.1. Cele ogólne

Proces nauczania języka rosyjskiego prowadzony w korelacji z treściami innych przedmiotów objętych nauczaniem zintegrowanym w klasie III uwzględnia fakt, że na tym etapie pracujemy z dziećmi mającymi jeszcze ograniczone umiejętności posługiwania się językiem obcym oraz stosunkowo mały zasób słownictwa.

W projekcie przewiduje się przypisanie uczniom-aktorom ról osób odwiedzających sklep jubilerski z lat 50. XX wieku, w którym znajdują nie tylko różne precjoza, ale także stare zegary, parasolki, maskotki etc. Można w nim znaleźć też dobre słowo, uśmiech i uprzejmość, a zatem rzeczy bezcenne, których nie można kupić.

Uczniowie, biorąc udział w projekcie, uczestniczą w procesie twórczym, dynamicznym, doskonałą znajomością języka rosyjskiego, by rozwijać zdolność komunikacji we współczesnym, wielojęzycznym świecie. Mają okazję obcować z pięknem będącym efektem ludzkiej pracy, sztuki i namysłu – poprzez kontakt z wytworami jubilerskimi kształtują swój zmysł estetyczny.

W projekcie trzecioklasiści będą doskonalić umiejętności językowe, nauczyciel będzie mógł ocenić poziom ich kultury osobistej oraz weryfikować ich zachowania w różnych interakcjach społecznych. Realizacja projektu przysłuży się integracji w grupie rówieśników, uczniowie będą rozwijać elokwencję, kształtować gusta, dostrzegać piękno i opisywać je.

Metoda projektu jest kompatybilna z koncepcjami Katarzyny Leśniak i Piotra Tokarza, przedstawionymi w programie nauczania języka rosyjskiego w klasach I–III *BawMY się rosyjskim!* (2022) oraz w *Poradniku metodycznym do programu nauczania języka rosyjskiego dla I etapu edukacyjnego* (Leśniak, Tokarz i Wolewińska 2022). Pomaga rozwijać w uczniach przedsiębiorczość i kreatywność, realizuje podejście zadaniowe w nauczaniu. Poprzez poszukiwanie pomysłów uczniowie rozbudzają swoją ciekawość. Istotne jest pozwolenie uczniom na popełnianie błędów, dzięki czemu – zgodnie z założeniami pedagogiki konstruktywistycznej – stymuluje się ich do dalszej pracy przy wsparciu nauczyciela.

Należy podkreślić, że w projekcie przewidziano możliwość pełnego uczestnictwa uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE), z zaburzeniami zachowania,

emocji, zagrożonych niedostosowaniem lub niedostosowanych społecznie. Przyjęta konwencja dramy pozwala na niwelowanie barier między uczniami i integrację uczniów doznających niepowodzeń edukacyjnych z resztą zespołu klasowego. Uczniowie mogą przyjmować różne funkcje, co powinno skłaniać ich do współpracy – oczywiście pod przewodnictwem nauczyciela – i prowadzić do dalszego uspołecznienia.

Dzięki odwołaniu się w projekcie do języka obcego (w tym przypadku rosyjskiego), oprócz rozwijania umiejętności lingwistycznych, realizowana jest także edukacja interkulturowa. Uczniowie rozwijają kompetencje w zakresie wielojęzyczności, rozumienia i tworzenia informacji, jak również osobiste i społeczne, a także w pewnej mierze cyfrowe – Zaleceniem Rady Unii Europejskiej z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie, Dz. Urz. UE 2018, C189/1.

4.2. Cele szczegółowe

Cele kształcące

Uczniowie:

- posługują się podstawowym zasobem środków leksykalnych, ugruntowują słownictwo dotyczące codziennych sytuacji, dyskutując, biorąc do ręki przedmioty, dopytując o ich wartość, cenę pamiątki, wykonując obliczenia w języku rosyjskim;
- rozwijają wewnętrzną motywację do płynnego wypowiadania się i publicznych wystąpień; prowadząc dialog, stosują wyuczone dotychczas zwroty grzecznościowe (пр. здравствуйте, привет, до свидания, пока, извините, спасибо);
- kształtują swoje wyobrażenie o funkcjonowaniu miejsc takich jak sklep jubilerski, gdzie można kupić wartościowe przedmioty, przyjrzeć się im, dopytać o radę; wyrażają swoje upodobania dotyczące sztuki jubilerskiej (Я (не) люблю / Я хочу);
- uświadamiają sobie istotność komunikowania się w miejscach publicznych (na przykładzie sklepu jubilerskiego), również w języku rosyjskim, a przy tym poznają jak ważna w życiu codziennym jest umiejętność posługiwania się językiem niewerbalnym (gesty i mimika);
- rozwijają wiedzę o tym, iż języka można uczyć się również na podstawie tekstów piosenek, wykorzystując przy tym zabawy ruchowe;
- zapoznają się z dawną modą, wykazują się zdolnościami plastycznymi, wykonując ozdoby (finalnie z przeznaczeniem jako prezent dla swoich rodziców/opiekunów).

Cele wychowawcze

Uczniowie:

- aktywnie integrują się w klasowej i szkolnej grupie, mają świadomość przynależności, rozwijają umiejętność współdziałania, kształtują zdolność odnajdywania się w szerszej społeczności;
- rozwijają dbałość o własny wygląd, image i gust estetyczny;
- rozwijają świadomość tego, iż umiejętność zadawania pytań (na przykładzie zakupów w sklepie) jest niezbędna;
- umieją ocenić wartość przedmiotu i włożony w jego wytworzenie wysiłek;
- potrafią grzecznie podziękować, a w przypadku nieodpowiedniego wyboru lub nieadekwatnego potraktowania ich przez personel sklepu także umiejętnie wycofać się, jak z każdej niezręcznej sytuacji;

- zgłębiają znaczenie słowa „szacunek” w odniesieniu do otoczenia (także w odniesieniu do swoich mam) i związane z nim pojęcie „uprzejmość”.

Cele szczegółowe dla uczniów

Cele podane poniżej, także w zakresie edukacji językowej, są zgodne z obowiązującą podstawą programową wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej (Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej, Dz. U. 2017, poz. 356 z późn. zm.).

Nauczyciela zwraca się do uczniów w odpowiedni sposób – przedstawiony poniżej.

- Będziecie reagować na polecenia nauczyciela w języku rosyjskim, będziecie tworzyć proste, krótkie wypowiedzi związane z sytuacjami spotykanymi w sieciach handlowych.
- Będziecie rozumieli, jak ważna jest współpraca w zespole, dzięki której można nauczyć się rozwiązywania problemów.
- Prowadząc krótkie dialogi, będziecie stosować podstawowe czasowniki związane z tematyką sklepu (*Я хочу купить / Дайте мне*); nauczycie się wypowiadać się na temat przedmiotu, który was interesuje, o którym marzyliście i który chcecie kupić, stosując przymiotniki takie jak *красивый, большой, малый, дорогой, дешёвый* (*Я люблю браслеты / Это красивые часы*).
- Nauczycie się przeprowadzić rozmowę w języku rosyjskim o tym, co widzieliście u jubilera, nauczycie się zapisać pojedyncze słowa lub zdania cyrylicą (na przykładzie ulotki reklamowej sklepu jubilerskiego).

5. Treści kształcenia

Projekt *W sklepie jubilerskim. Uśmiech i życzliwość na co dzień czy od święta? У ювелира. Улыбка и вежливость на каждый день или на торжественный случай?* jest zgodny z wytycznymi Ministerstwa Edukacji i Nauki. Zakłada prowadzenie zajęć języka rosyjskiego w sposób zintegrowany z przedmiotami z zakresu edukacji polonistycznej, społecznej, plastycznej, informatycznej, muzycznej oraz etyki.

5.1. Język rosyjski

W podstawie programowej zaznacza się, że dzieci na etapie edukacji wczesnoszkolnej operują podstawowym zasobem słownictwa. Problematyka poruszana w prezentowanym projekcie edukacyjnym wpisuje się w zakres tematów wskazanych w programie nauczania języka rosyjskiego *БавМЫ się rosyjskim!* Katarzyny Leśniak i Piotra Tokarza (2022), wyszczególnionych także w podstawie programowej:

1. Ja i moi bliscy (rodzina, przyjaciele).
2. Moje miejsce zamieszkania (mój dom, moja miejscowość).
4. Popularne zawody.
7. Sklep.
9. Święta i tradycje.

Uczniowie zapoznają się zatem z leksyką przypisaną do wskazanej wyżej tematyki (m.in. магазин, часы, зонтик, сувенир, деньги, улыбка, а także nazwy zawodów: продавец, ювелир). Ponadto trzecioklasiści:

- będą stosować podstawowe zwroty grzecznościowe (także zwroty używane w sklepach), m.in.: добрый день, здравствуй(те), привет, пока, до свидания, пожалуйста, спасибо, извините, покажи(те), дайте мне, вы можете показать..., сколько это стоит?, это дорого?;
- będą wyrażać swoje upodobania: Я (не) люблю / Это красиво;
- utrwalą formy rozpoznanych wcześniej czasowników i rozpoznają nowe, np.: звать, жить, платить, петь, любить, купить, работать, давать; Как тебя зовут? Меня зовут..., Как твоя фамилия? Моя фамилия ...; Где ты живёшь? Я живу в Польше..., Я живу в городе..., Я живу в деревне...; Что ты любишь? Я люблю сувениры; Кто это? Это мой друг, Это моя подруга; Что это? Это..., Дайте мне, пожалуйста... etc.;
- utrwalą znane im przymiotniki (w tym nazwy kolorów) i przysłówki, poznając także nowe (zwracając przy tym uwagę na końcówki fleksyjne), np.: большой, большая, большие, малый, малая, малые, дорогой, дорогая, дорогие, красивый, красивая, красивые, золотой, золотая, золотые; дорого, мало, много etc.

Ponadto – jak wskazano wcześniej – treści z zakresu edukacji językowej, zgodnie z podstawą programową, będą zintegrowane z treściami edukacji polonistycznej, społecznej, plastycznej, informatycznej, muzycznej oraz etyki.

5.2. Edukacja polonistyczna

Uczeń:

- posługuje się słownikiem polsko-rosyjskim podczas przygotowywania scenek;
- stawia pytania, gdy nie wszystko uda mu się zrozumieć z wypowiedzi innych osób;
- sprawnie, kulturalnie i zrozumiale komunikuje się z otoczeniem;
- pisze krótkie teksty;
- słucha z uwagą i ze zrozumieniem wypowiedzi nauczyciela i rówieśników;
- uczy się precyzować swoje komunikaty, aby był rozumiany przez odbiorców.

5.3. Edukacja społeczna

Uczeń:

- identyfikuje się z grupą rówieśników, do której przynależy;
- szanuje zdanie koleżanek i kolegów, a także panuje nad emocjami, oczekując na swoją kolej, by się wypowiedzieć;
- wykorzystuje wyniki pracy zespołowej w procesie uczenia się;
- czuje się częścią klasowej i szkolnej społeczności, wie, że zajmuje w niej równorzędne miejsce;
- respektuje panujące w grupie, ustalone zasady i reguły.

5.4. Edukacja plastyczna

Uczeń:

- tworzy ulotki reklamowe;
- wykonuje rekwizyty do spektaklu.

5.5. Edukacja informatyczna

Uczeń:

- wspólnie z nauczycielem informatyki, za pomocą wskazanej przez niego aplikacji, przygotowuje laurkę z okazji Dnia Matki.

5.6. Edukacja muzyczna

Uczeń:

- śpiewa utwór pt. *Parasolki, parasolki* oraz piosenkę z rosyjskiej kreskówki *Крошка Енот* pt. *От улыбки хмурый день теплей*.

5.7. Etyka

Uczeń:

- ocenia postępowanie swoje oraz innych ludzi, szanując wyznawane przez nich wartości.

6. Charakterystyka odbiorców

6.1. Typ szkoły: szkoła podstawowa

6.2. Wiek uczniów: 9 lat

6.3. Klasa: III. Zaprezentowany scenariusz projektu interdyscyplinarnego przewidziano dla klas trzecich, ponieważ na tym etapie kształcenia uczniowie dysponują już bogatszym zasobem słownictwa niż w poprzednich latach edukacji. W trzecim roku nauki uczniowie utrwalają zdobytą do tej pory wiedzę, poszerzają swe umiejętności językowe (w ramach czterech sprawności: słuchania, mówienia, czytania i pisania).

6.4. Zróżnicowanie potrzeb i umiejętności

W grupie uczniów doświadczających trudności w nauce i kontaktach z rówieśnikami mogą znaleźć się m.in. dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE). Należy wówczas zindywidualizować podejście i tempo pracy w stosunku do takich uczniów, czyli stworzyć dla nich odpowiednie warunki i klimat do rozwoju. Przede wszystkim należy zachęcać do podejmowania wysiłku, stosować wzmocnienia pozytywne, unikać kierowania uwag do ucznia na forum klasy.

Dzieci z trudnościami w uczeniu się czy też z dysfunkcjami wynikającymi ze stanu zdrowia (psychicznego lub fizycznego), ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi oraz o różnych umiejętnościach, mają w trakcie projektu szansę, by zaprezentować swoje możliwości i predyspozycje (np. sceniczne, aktorskie, plastyczne czy też muzyczne). Na podstawie badań i doświadczeń wychowawców i nauczycieli języków obcych można stwierdzić, że dzieci, realizując projekty takie jak ten proponowany i włączając się do pracy zespołowej, zwykle bardziej otwierają się na nowe propozycje. Nauczycielowi zaś łatwiej jest wyeksponować mocne strony danego ucznia, jego potencjał.

Interdyscyplinarny charakter projektu umożliwia stopniowe niwelowanie ewentualnych deficytów wiedzy i umiejętności uczniów, którzy biorąc przykład z zaangażowania koleżanek i kolegów zdolniejszych, sami stają się bardziej zmotywowani do nauki, obowiązków domowych i szkolnych.

6.5. Inne cechy odbiorców

Problematyka projektu jest zgodna z przewidzianą w podstawie programowej. Należy podkreślić, że w projekcie zakłada się udział także uczniów z dysfunkcjami psychoruchowymi oraz o różnych możliwościach poznawczych, w rozmaity sposób wyrażających swoje emocje, jak również cechujących się różnym stopniem dojrzałości społecznej. Scenki, które uczniowie będą odgrywać w ramach projektu, zbliżone są do sytuacji codziennych, zatem tym śmieiej uczniowie będą mogli podejść do realizacji celów i zadań postawionych w projekcie. Dzieciom ze SPE, które mogą mieć trudności w odtworzeniu dialogów z pamięci, warto zaproponować opcjonalnie odczytywanie tekstu z kartki.

7. Formy i metody realizacji projektu

Podstawową metodą jest metoda projektu, wykorzystująca także kilka innych metod.

7.1. Formy pracy:

- praca w grupach;
- aktywność samodzielna, w zależności od stopnia trudności wyznaczonego zadania.

7.2. Metody pracy – realizacja celów kształcących

- problemowa (aktywizująca: drama – przygotowanie spektaklu);
- praktyczna (wypowiedzi uczniów w języku rosyjskim; ćwiczenia techniczne – wykonywanie plakatów, afiszy, akcesoriów scenicznych, ozdób i ulotek reklamowych, części garderoby do spektaklu; przeprowadzenie miniwywiadu rozumianego jako wyjście dziecka z rodzicem/opiekunem do jubilera z możliwością zapytania sprzedawcy o charakterystykę branży);
- eksponująca (ekspozycja wykonanych przez uczniów prac; zaprezentowanie przez nauczyciela waluty rosyjskiej);
- programowana – przygotowywanie laurek z zastosowaniem programu komputerowego oraz w przypadku nauki hybrydowej;
- audiolingwalna (śpiewanie piosenek, wypowiedanie kwestii po rosyjsku);
- tzw. „metoda dobrego startu” (wykorzystanie zabaw ruchowych w czasie śpiewania piosenek).

7.3. Metody pracy – realizacja celów wychowawczych:

- kreatywna (wykonywanie przez uczniów ozdób/rekwizytów do spektaklu, finalnie z przeznaczeniem na prezent dla mam – aspekt wyrażania szacunku dla rodzica);
- praktyczna (odwiedziny z rodzicem sklepu jubilerskiego, zapoznanie się z atmosferą panującą w sklepie, zachowaniami klientów i ekspedientów; wychwycenie różnic między sklepem jubilerskim a miejscami, które odwiedzamy na co dzień, np. supermarketami);
- metoda reagowania całym ciałem (TPR, od ang. *Total Physical Response*) – w zależności od roli, jaką przyjmują uczniowie w przedstawieniu – np. kupującego, przechodnia rozmawiającego z napotkaną osobą, a nawet statysty; adekwatnie reagują tzw. „mową ciała”;
- wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) w przypadku nauki w systemie zdalnym oraz gdy uczniowie przygotowują za pomocą aplikacji laurki dla swoich mam.

8. Sposób realizacji projektu edukacyjnego

8.1. Etap I – zainicjowanie projektu

Nauczyciel rusycysta omawia z uczniami szczegółowo założenia projektu, dba o to, aby wzbudzić zainteresowanie przedsięwzięciem edukacyjnym, w którym uczniowie-aktorzy będą wcielać się w role osób odwiedzających sklep jubilerski.

Nauczyciel może zapowiedzieć uczniom, że we wspólnie wyreżyserowanej scenie spektaklu, czyli podczas dokonywania przez nich zakupów w sklepie jubilerskim i na ulicy tuż przed sklepem, odnajdą zapewne dobre słowo i uśmiech. Celem nadrzędnym jest zaś komunikowanie się w języku rosyjskim.

8.2. Etap II – spisanie kontraktu

Nauczyciel, przedstawiając uczniom szczegóły projektu, ustala w formie pisemnej hierarchię zadań i obowiązków. Posługuje się w tym celu formułą kontraktu-umowy, dokumentu obligującego obie strony (uczniów i nauczyciela) do przestrzegania ustalonych reguł i zasad. Nauczyciel ma na uwadze porządek aksjologiczny i formalny przy deklarowaniu przez uczniów udziału w przedsięwzięciu edukacyjnym. Nauczyciel rusycysta zwraca uwagę uczniów na odpowiedzialność i lojalność w zachowaniach wobec innych, jak również w odniesieniu do siebie samych.

8.3. Etap III – wybór tematu

Nauczyciel rusycysta prezentuje uczniom temat projektu: *W sklepie jubilerskim. Uśmiech i życzliwość na co dzień czy od święta? У ювелира. Улыбка и вежливость на каждый день или на торжественный случай?* Określa czas jego trwania, opisując główne założenia i cele na klasowej tablicy. Zachęca uczniów, by podawali i dopisywali własne propozycje dotyczące inscenizacji sytuacji i zdarzeń, które mają miejsce w zwyczajny, powszedni dzień, w środku jakiegoś miasteczka, w sklepie jubilerskim.

Biorąc udział w inscenizacjach, uczniowie będą prowadzili krótkie dialogi, próbując przy tym opisać przedmioty oraz stosować odpowiednie zwroty grzecznościowe, m.in.: *Здравствуй(те), До свидания, Я хочу купить, Сколько это стоит?, Дайте мне, пожалуйста, А это что?, У нас нет, Придите завтра, Я не понимаю, Пожалуйста, Спасибо, Улыбнитесь, Это красивый зонтик, У нас на полке: платье, сумка, джинсы, собака, кот, шляпа, очки, цветок, сувенир, часы, деньги, кольцо, улыбка etc.*

Projekt umocowany jest w podstawie programowej. Nauczyciel określa jasne kryteria oceniania pracy uczniów w zespole klasowym w czasie realizacji projektu oraz formę przewidzianych nagród i wyróżnień (punktacja, zajmowane miejsca). Kontrakt nawiązuje zatem do oceniania kształtującego (NaCoBeZU, skrót od „na co będziemy zwracać uwagę”).

Uczniowie wiedzą więc, że przyjdzie im wykazać się nie tylko znajomością języka obcego, ale też talentem aktorskim, poczuciem estetyki i umuzykalnieniem. Projekt w proponowanym kształcie ma oczywiście charakter interdyscyplinarny, co stwarza możliwość udziału w nim uczniów o różnych zainteresowaniach, możliwościach i potrzebach edukacyjnych.

8.4. Etap IV – podział na grupy

Projekt pozwala na uwidocznienie walorów aktywnego, śmiałego uczestnictwa współpracujących ze sobą w ramach jednej klasy uczniów, o różnym stopniu zaangażowania w procesy edukacyjne, posiadających rozmaite zainteresowania i uzdolnienia, czyli uwzględnia indywidualne możliwości uczenia się dzieci, także tych z dysfunkcjami psychoruchowymi, które w pracach zespołowych znajdują dowartościowanie (pozytywne wzmocnienie).

W projekcie uczniowie będą pracowali w trzech grupach, realizując zadania polegające na redagowaniu ulotek reklamowych sklepu jubilerskiego oraz sporządzeniu do nich szaty graficznej. Natomiast podczas przygotowań do przedstawienia oraz w finale praca odbywać się będzie w parach, a także w większej grupie osób (rozmowy prowadzone po rosyjsku).

8.5. Etap V – przygotowanie harmonogramu pracy i podział zadań

Zakłada się 13 spotkań.

1. Omówienie tematu i założeń projektu.
2. Spisanie kontraktu.
3. Podział klasy na trzy grupy. Uczniowie redagują ulotki reklamowe.
4. Układanie wspólnie z nauczycielem tekstów minidialogów do odgrywanych scenek.
5. Przydzielenie uczniom poszczególnych ról i zadań.
6. Praca dzieci nad miniscenkami pod okiem rusycysty.
7. Omówienie z uczniami pomysłów na ich kreacje w spektaklu i rekwizyty; dzieci udają się ze swym opiekunem do sklepu jubilerskiego, by zaznajomić się z klimatem tam panującym i by przeprowadzić miniwywiad z jubilerem.
8. Kolejna próba odgrywania scenek i współbrzmienia dialogów; dzielenie się spostrzeżeniami z wizyty w sklepie jubilerskim.
9. Dzieci wykonują część scenografii – rekwizyty, które posłużą im także jako ręcznie wykonane prezenty dla ich mam.
10. Próba odgrywania scenek oraz przećwiczenie piosenki pt. *Parasolki, parasolki*.
11. Przygotowanie przez uczniów laurek na Dzień Matki za pomocą wybranego programu komputerowego. Kolejna próba wyuczonych dialogów przy taktach nowo poznanej piosenki pt. *От улыбки хмурый день теплей*. Dzieci przy tym pracują całym ciałem, podkreślając ruchem treść piosenki.
12. Przygotowanie, dekorowanie sali do wystawienia spektaklu.
13. Wielki finał – wystawienie przedstawienia; podsumowanie projektu; rozdanie nagród; ewaluacja projektu.

8.6. Etap VI – realizacja projektu

1. Pierwsze ze spotkań ma charakter organizacyjny. Rusycysta omawia na zajęciach języka rosyjskiego temat i założenia projektu, angażując do tego całą klasę. Bierze przy tym pod uwagę sugestie uczniów, odnotowując je na tablicy szkolnej. Dzięki temu mają oni poczucie autentycznego udziału w tworzeniu wspólnego wydarzenia.
2. Następuje zawarcie kontraktu nauczyciela/nauczycieli z uczniami, co obliguje dzieci do poważnego potraktowania poznanych i powziętych już zadań w odniesieniu do koleżanek i kolegów z klasy oraz nauczycieli. Treść dokumentu podpisują uczestnicy projektu; zostaje on umieszczony w widocznym dla wszystkich miejscu.

3. Na użytek jednego z zadań drogą losowania następuje podział klasy na trzy zespoły: I, II i III. Nauczyciel (wychowawca) w tym celu ma przygotowany koszyczek z karteczkami. W ten sposób przypisani do danej grupy uczniowie pracują w jej ramach, redagując ulotki reklamowe do inscenizacji. Do sporządzenia szaty graficznej używają materiałów plastycznych. Ponadto rusycyście wraz z wychowawcą proponują uczniom, by przeprowadzili rozmowy z mamą, babcią lub ciocią na temat wrażeń, jakie odnoszą, kiedy odwiedzają sklep jubilerski.
4. Trzecioklasiści wspólnie z rusycystą zastanawiają się nad konwencją przedstawienia, a następnie układają minidialogi w ramach odgrywanych scenek (korelacja języka polskiego i rosyjskiego), przy czym każdy z uczniów obmyśla, jaką rolę chciałby zagrać: ciekawskiego klienta czy np. kogoś, kto wymienia towar, przechodnia dyskutującego z kupującym na temat zakupów w sklepie jubilerskim etc.
5. Rusycyście przydziela uczniom daną rolę do odegrania w inscenizacji, z uwzględnieniem ich predyspozycji i możliwości.
6. Uczniowie ćwiczą swoje kwestie. Ważną postacią w przedstawieniu jest zegarmistrz. W jego rolę wcieli się nauczyciel rusycyście, będący jednocześnie moderatorem i korektorem ewentualnych błędów językowych uczniów.
7. Omówienie pomysłów na kreacje w przedstawieniu oraz ustalenie z uczniami, jakich rekwizytów należałoby się spodziewać w sklepie jubilerskim, a jakie chętnie oni sami by umieścili na półkach (elementy scenografii). Dzieci (pod okiem swego opiekuna, np. mamy) składają wizytę w sklepie jubilerskim (alternatywa – zob. p. 14); zadają jubilerowi wcześniej przygotowane przez siebie 2–3 pytania (miniwywiad na temat charakterystyki pracy jubilera).
8. Dalsze próby odgrywania scenek, konsultacje z nauczycielem/nauczycielami. „Mali reporterzy” wymieniają się spostrzeżeniami z wizyty ze swym rodzicem/opiekunem w sklepie jubilerskim (mogą tym samym pojawić się nowe pomysły, które nauczyciel ujmie w przedstawieniu).
9. Wykonywanie rekwizytów – ozdób, na wzór spotykanych w gablotach w sklepie jubilerskim. Uczniowie mogą korzystać z różnych przyniesionych przez siebie materiałów, takich jak wstążki, rzemyki, cekiny, włóczka, skrawki materiału.
10. Dzieci ćwiczą odgrywanie scenek oraz śpiewanie piosenki o parasolkach.
11. Za pomocą wskazanej przez nauczyciela informatyki aplikacji i pod jego okiem dzieci przygotowują laurki dla swoich mam. Kolejna próba małych aktorów, w tym śpiewanie piosenki o uśmiechu po rosyjsku.
12. Przystrojenie wnętrza sali.
13. Wystawienie przedstawienia; podsumowanie; gratyfikacja uczniów; ewaluacja przedsięwzięcia.

8.7. Etap VII – prezentacja wyników

Duża sala lekcyjna lub świetlica. Przybyli goście zajmują miejsca. Wchodzą uczniowie-aktorzy, intonując piosenkę pt. *От улыбки хмурый день теплей*. Nauczyciel wychowawca akompaniuje dzieciom przy pianinie lub też zwyczajnie muzyka płynie z odtwarzacza CD. Atmosferze towarzyszy uśmiech. Dzieci są poprzebierane w kolorowe stroje. Uczennice z finezyjnie upiętymi włosami, w kapeluszach z dużym rondem, w stylowych spódnicach i sukienkach, w eleganckich rękawicach, chłopcy – w cylindrach. Centralne miejsce stanowi stół, na którym rozmieszczone są przygotowane wcześniej ulotki reklamowe z napisami:

- Tutaj można wejść bez pieniędzy, ale nie bez uśmiechu – Сюда можно войти без денег, но никогда без улыбки (Wichłacz 2022).
- Serdecznie zapraszamy do sklepu – Сердечно приглашаем в магазин.

Uczniowie przechadzają się po sali, przypatrując się wystawionym na stole jubilerskim towarom. Są to ozdoby takie jak korale, łańcuszki, tarcze zegarów, bransoletki, pierścionki, pajacyki, maskotki. Uwagę obecnych przykuwa stary zegar, oraz dwie–trzy kolorowe parasolki i kapelusze zawieszane na wieszaku.

Nauczyciel rusycysta zaś wciela się w rolę jednej z ważnych postaci w przedstawieniu, mianowicie – zegarmistrza, zagadywanego od czasu do czasu przez „kupujących”, którzy przechadzają się po sali, żywo konwersując.

W tle słychać kolejny utwór – *Parasolki, parasolki*. Uczniowie nucą jego tekst, pozdrawiając się nawzajem, gestykułując, wskazując na różne rekwizyty, dopytując o wartość wyrobu jubilerskiego czy innego przedmiotu ze sklepu jubilerskiego. „Zegarmistrz” bacznie dogląda przebiegu tej części projektu od strony językowej, jeśli trzeba – subtelnie koryguje ewentualne błędy. Zainteresowanie przedmiotami jest duże. Jeśli konwersacje i oglądanie rekwizytów oraz dialogi wydłużają się w czasie, to utwór odtwarzany jest kolejny i kolejny raz.

Wraz z wybrzmieniem ostatnich taktów piosenki spektakl dobiega końca. Uczniowie podchodzą do swoich mam, wręczając im laurki z życzeniami z okazji Dnia Matki oraz ozdoby, które wykonały dzieci jako akcesoria przydatne w inscenizacji, finalnie z przeznaczeniem na upominki.

Nauczyciele zaangażowani w projekt rozdają dyplomy uczestnictwa każdemu z młodych aktorów. Wyróżnieniem (dyplomem) nagradza się dzieci z danej grupy za wykonanie ulotek reklamujących przedstawienie, wyczytując z imienia i nazwiska ich autorów (punktację przydziela jury, składające się z obecnych na sali nauczycieli). Należy przy tym uwzględnić dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – ich wkład w pracę nad projektem (m.in. rozwijanie wewnętrznej motywacji do wypowiedzania się, ośmielenie się do publicznego wystąpienia).

Nagroda publiczności przypada uczniowi za najoryginalniejszą kreację (aktorowi wręczany jest dyplom). Uczeń, który „kupił” najwięcej przedmiotów – co może świadczyć w dużej mierze o jego elokwencji w posługiwaniu się językiem rosyjskim – wychodzi na środek sceny i nagradzany jest brawami oraz dyplomem. W projekcie oceną, swoistym probierzem, jest czas trwania okłasków ze strony audytorium – za pomysły, za strój, za sposób wyrażania się, biegłość w języku rosyjskim, a najwięcej za uśmiech, uprzejmość i kulturę.

Nauczyciele dziękują zebranych za przybycie, a przede wszystkim trzecioklasistom za wzięcie udziału w spektaklu, w kilkumiesięcznych przygotowaniach do niego, za wytrwałość i postawy koleżeńskie, wyrażając nadzieję na uczestnictwo uczniów w kolejnym planowanym projekcie. Rodzicom zaś – za wsparcie ich dzieci w przygotowywaniu rekwizytów, strojów i za zaangażowanie.

Nauczyciel informatyki – występując w charakterze fotoreportera, wykonuje pamiątkowe zdjęcia. I tak oto, projekt *W sklepie jubilerskim. Uśmiech i życzliwość na co dzień czy od święta? У ювелира. Улыбка и вежливость на каждый день или на*

торжественный случай? dobiega końca. Rusycysta z wychowawcą proszą dzieci o poświęcenie jeszcze kilku minut na jedno zadanie. Rozdają kartki dotyczące ewaluacji projektu. W tym czasie po sali niosą się nadal dźwięki utworu o parasolkach.

8.8. Etap VIII – ewaluacja

Przebieg ewaluacji został opisany w innym punkcie.

9. Kontrakt

Kontrakt klasy

Tytuł projektu: *W sklepie jubilerskim. Uśmiech i życzliwość na co dzień czy od święta? У ювелира. Улыбка и вежливость на каждый день или на торжественный случай?*

Koordinator projektu: nauczyciel języka rosyjskiego

Cele ogólne projektu:

- komunikowanie się uczniów w języku rosyjskim poprzez odgrywanie scenek;
- utrwalenie zasad dobrego wychowania i zachowania (*savoir vivre*).

Prawa uczniów:

- na każdym etapie realizacji projektu uczeń ma prawo zadawać pytania, poprosić o wsparcie nauczyciela, o wskazówki w wykonaniu zadania, szukaniu materiałów.

Obowiązki uczniów:

- uczeń rzetelnie powinien wypełniać zadania, których się podjął, systematycznie uczęszczać na zajęcia.

Zakres prac do wykonania:

- przygotowanie scenografii (w tym własnoręcznie wykonanych rekwizytów);
- odegranie scenek przewidzianych w projekcie;
- przygotowanie lub wypożyczenie strojów według panującej mody w latach 50. XX wieku;
- wyjście z rodzicem czy babcią do sklepu jubilerskiego i przeprowadzenie miniwywiadu na temat pracy jubilera (alternatywa: zob. p. 14);
- wykonywanie prac plastycznych – ulotek reklamowych sklepu jubilerskiego;
- wykonanie laurek dla mam (za pomocą wybranego programu komputerowego);
- wspólne zaśpiewanie piosenek: *Parasolki, parasolki* oraz *От улыбки хмурый день теплей*.

Ocenię będzie podlegała: sumienność, samodzielność, pomysł na przeprowadzenie prezentacji, zaangażowanie, takt, rzetelne zebranie materiału, współpraca w zespole, odpowiedzialność oraz biegłość w posługiwaniu się językiem rosyjskim, prezencja, estetyka prac plastycznych.

Uczniowie własnoręcznymi podpisami deklarują uczestnictwo w projekcie ze świadomością, że są tym samym zobligowani do poszanowania wypowiedzi, zamysłów nauczycieli oraz koleżanek i kolegów z klasy.

Obowiązki nauczycieli:

- służą dzieciom radą;
- dokonują oceny wypełnionych zadań przez uczniów.

Nagrody:

- wszystkie dzieci uczestniczące w projekcie otrzymują dyplomy uczestnictwa;
- wyróżnieniem nagradza się uczniów z danej grupy za sporządzenie ulotek reklamujących sklep jubilerski (dyplom);
- nagroda publiczności przypada uczniowi za najoryginalniejsze przebranie (dyplom);
- nagrodę stanowi także wspólnie wykonana fotografia uczestników projektu przez nauczyciela informatyki.

Termin rozpoczęcia projektu: przełom lutego i marca

Termin zakończenia projektu: 26 maja

Podpisy uczniów:

Podpisy nauczycieli:

10. Ocenianie

Ocenie będzie podlegała sprawność językowa (język rosyjski i polski), jak również posługiwanie się językiem niewerbalnym (gesty, mimika i uśmiech), pomysł na kreację, umiejętności „małego aktora”, sposób poruszania się, aktywny udział w prowadzonych dialogach, umiejętność współpracy w grupie, umiejętności plastyczne (zob. etap VII).

Formy oceniania: dyplomy, wyróżnienia, wspólna fotografia i pochwała ustna, która jest bardzo istotna, gdyż jest kierowana przez nauczyciela do uczniów w każdej fazie projektu „na gorąco”, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z różnymi deficytami, niepełnosprawnościami. Ważna jest także ocena koleżeńska – składowa oceniania kształtującego, która stanowi informację zwrotną ucznia dla ucznia, rozwijającą w nich kompetencje społeczne.

11. Ewaluacja

Przeprowadzając ewaluację projektu, należałoby spróbować odpowiedzieć na zasadnicze pytanie: co w projekcie było najmocniejszą jego częścią, a co najłabszym ogniwem? Pytania pomocnicze, zredagowane na podstawie publikacji Agnieszki Wendy i Emilii Elert *Praca metodą projektu*:

- które z elementów okazały się dla uczniów trudne w realizacji?
- które z zastosowanych narzędzi najlepiej się sprawdziło, a które nie?
- czy przy realizacji kolejnego projektu warto zastosować te same narzędzia?
- czy i na ile udało się zaangażować dzieci do sumiennego wypełniania zadań?
- czy klasa/grupa otrzymywała odpowiednie wsparcie na każdym etapie realizacji projektu?
- czy uczniowie wypełnili wszystkie postawione przed nimi zadania?
- jakie konkluzje warto wziąć pod uwagę, realizując kolejny projekt?

Jedną z możliwości uzyskania informacji zwrotnej od uczniów może być poproszenie ich, by siedząc wspólnie przy jednym stole, mając przed sobą dwa duże arkusze papieru, na pierwszym narysowali to, co im w projekcie odpowiadało, podobało się; na drugim

zaś to, co im nie przypadło do gustu, z czym słabo sobie radzili. Sposób ten jest alternatywą dla innego, dość podobnego w swym założeniu, zaproponowanego przez autorów programu nauczania *BawMY się rosyjskim!* narzędzia ewaluacji pod nazwą „kosz – walizka”.

12. Komentarz metodyczny

W przypadku nauczania zdalnego

Przy włączonej kamerce internetowej w domowym komputerze, na wzór prowadzonych zajęć lekcyjnych przez nauczycieli, uczeń włącza się do projektu zdalnie. Głos wiodący ma nauczyciel języka rosyjskiego. Tematyka, którą porusza, dotyczy wówczas tego, jak zachowujemy się w sklepie jubilerskim i co znajdujemy na jego półkach. Narracja prowadzona jest wedle formuły licytacji, przyjętej w handlu. Dla przykładu: któryś z uczniów pokazuje na forum do kamery jakiś przedmiot (po wcześniejszym uzgodnieniu z nauczycielem języka rosyjskiego). Zainteresowane „kupnem” przedmiotu dzieci-aktorzy, stawiają „oferentowi” pytania o ten przedmiot: o cenę, o jego wielkość, o kolor i jego przydatność; proszą, by go opisał lub o nim opowiedział, np.: *Что это? Какого цвета этот предмет? Он большой? Он маленький? Это хороший сувенир? Это хороший зонтик?* etc. Nauczyciel wspiera uczniów w prowadzonych dialogach. Piosenka *Parasolki, parasolki* jest słyszalna w tle.

W przypadku realizacji projektu w warunkach pandemii, jedyną nagrodą może być dyplom uczestnictwa w postaci np. karty pocztowej, zdjęcia, które przesyła uczniom nauczyciel rusycysta drogą elektroniczną, łącząc podziękowania za zaangażowanie w projekt.

Zauważmy, że autorzy wspomnianego poradnika metodycznego proponują w pracy z uczniem korzystanie z narzędzi cyfrowo-edukacyjnych, aplikacji, platform, np. Wordwall, Genially, Kahoot, Quizizz, CLASSTOOLS, Educaplay (Leśniak, Tokarz i Wolewińska 2022).

Sugestie

- Jeżeli w danej klasie w kadrze pedagogicznej znajdują się nauczyciele plastyki czy muzyki – wspomagają oni działania wychowawcy.
- Warto, by nauczyciel zapoznał uczniów z podobnym przykładem projektu, który być może wcześniej podejmował z dziećmi nawet na innym poziomie nauczania. Ugruntuje to przekonanie uczniów co do idei pracy metodą projektu edukacyjnego.
- Sugeruje się, by zaproponować dzieciom odwiedzenie sklepu jubilerskiego, np. z mamą, by zadać jubilerowi kilka wcześniej przygotowanych pytań, a następnie podzielić się zdobytym materiałem z miniwywiadu z koleżankami i kolegami z klasy, a nawet wykorzystać w przedstawieniu. Alternatywą dla dzieci z mniejszych miejscowości może być np. odwiedzenie sklepu jubilerskiego przy okazji wycieczki klasowej do większego miasta. Innym pomysłem do wykorzystania może być zorganizowanie przez nauczyciela swoistych warsztatów – zaproszenie pracownika sklepu jubilerskiego do szkoły, by opowiedział uczniom o specyfice swej pracy.
- W celu wykonywania rekwizytów można dopuścić korzystanie przez uczniów z tzw. zestawów małego kreatora lub z serii „zrób to sam”, dostępnych w sieciach handlowych.

- W trakcie przygotowań warto przypomnieć uczniom, by zwrócili uwagę na różnicę w stosowaniu formy grzecznościowej: *здравствуй* – *здравствуйте* (formy liczby pojedynczej i mnogiej, a przy tym omawiając aspekt wyrażania szacunku).
- Warto pokazać uczniom walutę przyjętą w Rosji – ruble i kopiejki.
- Nauczyciel może zaprezentować uczniom jeden z odcinków rosyjskiej kreskówki *Крошка Енот*, w której bohaterowie śpiewają o uśmiechu.
- W prowadzonych dialogach można wykorzystywać także fragment tekstu *От улыбки хмурый день теплый*, np. w sytuacji dokonywania płatności w sklepie jubilerskim – uśmiechem właśnie.
- Nauczyciel informatyki zamieszcza fotografie na stronie internetowej szkoły wyłącznie za zgodą nauczycieli i rodziców uczniów biorących udział w projekcie, podobnie jak opis całego przedsięwzięcia, które po zakończeniu projektu może przygotować rusycysta wespół z uczniami.
- Na kanwie projektu nauczyciele mogą powziąć w przyszłości zamiysł poprowadzenia koła teatralnego – włączając elementy języka rosyjskiego, czy też zaprosić do współpracy szkołę z wybranej miejscowości w Rosji, w celu wymiany doświadczeń (praca online).
- W przypadku realizacji projektu w konwencji nauczania zdalnego zaleca się otrzymanie zgody rodziców dzieci biorących udział w projekcie na taką formę zajęć.
- Część rekwizytów, elementów scenografii, nauczyciel może wypożyczyć np. z miejscowego teatru, co stanowiłoby przykład współpracy szkoły z lokalną infrastrukturą; po zakończeniu projektu zapewne mile widziane byłyby podziękowania ze strony szkoły skierowane do dyrekcji teatru.
- Udział uczniów w projekcie można podkreślić poprzez dokonanie stosownego wpisu na świadectwach szkolnych.
- Podsumowanie projektu można przeprowadzić także w formie quizu. Nauczyciel zadaje wówczas uczniom pytania, pokazując poszczególne rekwizyty czy wskazując postaci. Przykładowo:
 - Кто это? / – Что это?
 - Какого цвета этот браслет?
 - Этот зонт большой?
 - Ты любишь сувениры?

Текст пiosenki *От улыбки хмурый день теплый*

От улыбки хмурый день светлей,

От улыбки в небе радуга проснется,

Поделись улыбкою своей,

И она к тебе не раз еще вернется!

Refren:

И тогда наверняка вдруг запляшут облака,

И кузнечик запиликает на скрипке!

С голубого ручейка начинается река,

Ну а дружба начинается с улыбки.

С голубого ручейка начинается река,

Ну а дружба начинается с улыбки

Tekst piosenki pt. *Parasolki, parasolki*

W dziwnym mieście, w którym nigdy deszcz nie pada

I gdzie ratusz ulepiony jest z cynfolii,

Co dzień rano kolorowy kram rozkłada

Potargany stary handlarz parasoli.

I zachęca małych ludzi cienkim krzykiem.

W rękach trzyma parasolki kolorowe.

Parasolki maciupeńkie, jak guziki:

Białe, żółte, fioletowe i różowe.

Parasolki, parasolki dla dorosłych i dla dzieci!

Parasolki, parasolki – kropla przez nie, nie przeleci!

Parasolki, parasolki, parasolki bardzo tanie!

Parasolki, parasolki proszę brać panowie, panie!

Środki dydaktyczne:

- M. Koterbska, piosenka z serwisu YouTube *Parasolki* (dostęp 9.09.2022);
- słowniki polsko-rosyjskie;
- odtwarzacz CD z głośnikiem;
- pianino lub inny instrument klawiszowy;
- cyfrowy aparat fotograficzny;
- korale, łańcuszki, tarcze zegarów, bransoletki, pierścionki, pajacyki, maskotki, stary zegar, dwie lub trzy kolorowe parasolki, kapelusze, kilka zegarków na rękę, stary zegar (wypożyczony np. ze sklepu z antykami) itp.;
- tradycyjna tablica szkolna;
- stół;
- wieszak;
- sztalugi;
- arkusze papieru;
- zakupione ze szkolnych środków Rady Rodziców zestawy do własnoręcznego wykonywania przez uczniów przedmiotów zbliżonych do jubilerskich; modelina, plastelina, rzemyki, włóczka, guziki, cekiny, koraliki, wstążki etc. (przy założeniu niskich nakładów finansowych) lub też materiały przyniesione przez uczniów, które znaleźć można w przyborniku do szycia każdej prawdziwej gospodyni;
- opcjonalnie – stroje wypożyczone z teatru;
- komputery w przypadku realizacji projektu w systemie zdalnym oraz w celu wykonania laurek.

13. Bibliografia

Elert E., Wenda A., *Praca metodą projektu*, Warszawa: ORE (PDF, 2,1 MB, dostęp 9.09.2022).

Kotarba-Kańczugowska M., b.r., *Praca metodą projektu*, Warszawa: ORE (PDF, 197 KB, dostęp 9.09.2022).

Leśniak K., Tokarz P., 2022, *BawMY się rosyjskim! Program nauczania języka rosyjskiego dla I etapu edukacyjnego*, Warszawa: ORE.

Leśniak K., Tokarz P., Wolewińska M.M., 2022, *BawMY się rosyjskim! Poradnik metodyczny do programu nauczania języka rosyjskiego dla I etapu edukacyjnego (klasy I–III szkoły podstawowej)*, Warszawa: ORE.

Podstawa programowa wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej z komentarzem. Wychowanie przedszkolne i edukacja wczesnoszkolna, Warszawa: MEN, ORE (PDF, 1781 KB, dostęp 9.09.2022).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej, Dz. U. 2017, poz. 356 z późn. zm.

Wichłacz Z., 2022, *** [Сюда можно...], „Aspekty Filozoficzno-Prozatorskie”, nr 69 [w druku].

Zalecenie Rady Unii Europejskiej z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie, Dz. Urz. UE 2018, C189/1.

Magdalena Wolewińska – filolog, tłumacz, nauczyciel dyplomowany. Ukończyła studia magisterskie w zakresie filologii rosyjskiej na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu (1994–1999), tam też ukończyła licencjat z języka czeskiego (1995–1998), na Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi licencjat z języka angielskiego (2007–2010) oraz w Kujawsko-Pomorskiej Szkole Wyższej w Bydgoszczy z języka hiszpańskiego (2016–2019). Biegły sądowy – tłumacz przysięgły z języka rosyjskiego. Sekretarz redakcji czasopisma „Aspekty Filozoficzno-Prozatorskie”. Autorka tomu wierszy *Brzegami Czasu* (2020), esejów na temat literatury i edukacji, publikacji z zakresu metodyki nauczania języków obcych. Aktualnie prowadzi badania nad wpływem języka angielskiego na współczesny język polski i na inne języki słowiańskie, a także nad realizmem magicznym i aspektami egzystencjalno-aksjologicznymi w literaturze rosyjskiej. Współpracuje z Narodowym Badawczym Tomskim Uniwersytetem Państwowym (Rosja) i tamtejszym środowiskiem Polonii. Ukończyła staż w Parlamencie Europejskim w Brukseli w zakresie translatoryki, języka dyplomacji oraz funkcjonowania struktur Unii Europejskiej.